

Po balkanskih mestih

Pogled na Solun, ki je največje pristanišče na Balkanu in kjer ima po novi jugoslovansko-grški pogodbi tudi naša država 60.000 m² velik prostor kot svoj pristan. Seveda bo treba vsa potrebna skladišča na tem prostoru še sezidati ter zgraditi primerno luko. Tako je dobila Jugoslavija tudi proti

jugu odprt vhod na morje in v svet, kar je za našo trgovino ogromnega pomena. Mesto Solun je bilo včasih slovansko. Bila sta tu doma tudi sv. Ciril in Metod. Izpod turške oblasti je po balkanski vojni l. 1912. prešlo v grško oblast. V Solunu so že od nekdanjih naseljenih španski judje, ki pa so v turških časih zelo obubožali. Zato živi danes v Solunu veliko število judov zelo siromašno življenje.

Ulica v solunskem predmestju, kjer stanujejo obubožani judje.

Novo mesto v Solunu pa je zelo moderno, kot vsa evropska pristanišča. To pa nič ne moti kmetijskih vozov z visokimi kolesi, da ne bi počasi ropotala skozi prometne solunske ulice. (Slika na levi.)

Spodaj. Korintski zaliv je globok, v skalo zarezan prekop, ki loči južni del grške države od severnega dela. Prekop za mnogo okrajša pot ladjam iz Egejskega morja v Jadransko.

Zastonj lahko dobiš radioaparāt z zvočnikom za 16.000 Din ali opravo za spalnico od solidne tvrdke Javor v Logatcu za 10.000 Din ali šivalni stroj oz. čistilnik za žito (trier) od Gospodarske zveze ali eno izmed 50 manjših nagrad. Kako je to mogoče?

1. Vsaj do 1. junija se naroči na dnevnik „Slovenec“ in plačaj naročnino vsaj za tri mesece (naj vas stopi več skupaj).

2. Slovenec bo obenem podaril tri večja denarna darila v naslednje dobre namene: Sklad slovenske univerze, slovenski misijoni na Kitajskem, za slepce, za hiralnico v ljubljanski in mariborski oblasti, za Stadion in za društvo Zoo v Ljubljani. Kdo naj dobi, odločujejo naročniki. Zato na dopisnici, po kateri naročiš Slovenca, piši, za katerega izmed gornjih namenov glasuješ.

3. Ako narediš prvo in drugo, dobiš pravico do zrebanja za gornjih 55 nagrad.

in slovesna služba božja. Vsi častilci Device Marije in prijatelji te lepe romarske cerkve se vabijo na udeležbo te slavnosti. Za prevoz udeležencev je preskrbljeno na ta način, da bodo od pol osmih pa do pol desetih in pozneje od pol 12. pa do 1. ure popoldne vozili mestni avtobusi od Kralja Petra trga k Devici Mariji v Brezju, oziroma nazaj. — Odbor.

Občinam, pri katerih se je izvedla sprememba pošte! One občine, pri katerih se je izvršila zadnje čase sprememba pošte in radi tega ne dobivajo posamezniki pošte pravočasno, naj vložijo pritožbe na poštno ravnateljstvo v Ljubljani. Namen skrčenja pošt je bilo štedenje, ne pa upeljava nereda in zakasnelosti pri poštah.

Dva komunista ustreljena na severni meji. Zagrebška policija je prišla komunista Djakoviča in Tecimoviča. Izpovedala sta, da imata pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu zakopane komunistične spise. Dva žandarja sta pripeljala komunista na označeno mesto in jima razrahljala verige na rokah, da bi lažje kopala. Komunista sta se spustila v beg v Avstrijo, žandarja sta v soboto, dne 27. aprila streljala za beguncema in oba smrtno zadela.

Nesreča. Dne 24. aprila se je ponesrečil v kamnolomu v Josipdolu na Pohorju delavec Rudolf Klančič. Skala, ki so jo zamanj skušali pred nekimi urami delavci odmajati v svrhu izdelave, se je nato odgreta od solnca skotalila iz mesta sama ter je zdrobila omenjenemu fantu nogo v stopalu. Prepeljan je bil v spremstvu gospoda zdravnika v bolnišnico. Stariša sta potrta še tembolj, ker se je šel pred tremi tedni vrniti iz bolnišnice brat ponesrečenca, Andrej, ki je prestal operacijo na vratu.

Zaklal ga je. Na Vrhlogi pri Slov. Bistrici se je zgodil v soboto dne 20. aprila krvavo smrten slučaj, ki je vreden vse obsodbe. V omenjenem kraju so popivali fantje v soboto zvečer dolgo v noč. Med pivci sta bila tudi 19letni ključavničarski pomočnik Leopold Dolničar in 30letni posestniški sin Franc Sajko. Radi preobilnega alkohola je prišlo do prerekanja, ki je končalo z nožem, katerega je porinil Dolničar Sajku z vso silo v desno stran prsi. Pre rezal mu je žilo odvodnico in eno rebro. Ranjenec se je zgrudil na tla ter silno krvavel. Še predno je prišla zdravniška odpomoč iz Slov. Bistrice, je izkrvavel in izdahnul v najlepših letih. Dolničarja so odvedli orožniki še isto noč v slovenjebistriški zapor.

Smrtno ponesrečil rudar. V Trbovljah je dne 24. aprila smrtno ponesrečil 29letni rudar Jožef Selšak. Padel je nad 60 m globoko in obležal pri priči mrtev z razbito lobanjo. Smrtno ponesrečeni zapuščata mlado vdovo in enega upepreskrbljenega otroka.

Dva domača kozla prezimila letos na

prostem. Iz Solčave nam poroča naš na ročnik sledeče: Po Solčavskih planinah sta se pasla lansko jesen dva domača kozla. Eden je star dve leti, drugi 1 leto in mlajši je imel celo zvonec okrog vratu celo zimo. Radi nevarnosti sneženih plazov sta ostala celo zimo zunaj na prostem, ker radi visokega snega je bilo nemogoče ju spraviti v hlev. Živali sta se lepo izmikali vsaki zimski nevarnosti. Skrivali sta se sedaj v votline, pa zopet po goščavah. Po izkopnem snegu sta se vrnila lepo rejena na dom, kjer sta dobila soli in se nista ljudi prav nič bala. Iz tega vzgleda je razvidno, da je domači kozel ravno tako odporen napram mrazu kot gams ali srnjak.

Aprilsko hladno in slabo vreme je ne samo pri nas, ampak tudi po drugod. Deževno, zasneženo in naravnost mrzlo aprilsko vreme nismo občutili samo pri nas, ampak tudi po drugod v celi Evropi. V Berlinu je 25. aprila močno snežilo in je kazal termometer 2 stopnji pod ničlo. Divjala je tudi snežena burja. Po celi Čehoslovaški je zapadel dne 25. aprila več cm visok sneg.

Napad s puškinim strelom sredi noči. Dne 24. aprila je gnal posestnikov sin Alojz Klinar s Kamilom Zelič iz Svetine pri Celju pod Sv. Petrom prodanega vola v Tevče k Antonu Aškercu. Za potokom ju v temni noči sreča neznan možki, ki ju vpraša, kam ženeta vola in ali se kmalu vrneta. Komaj se je bil neznane malo oddaljil, ustrelil s puško za njima. Klinar je dobil šibre v nogo, Zelič pa v prsa. Z veliko težavo sta se oba privlekla domov. Zločinec je takoj pobegnil in izginil. Klinar je manj nevarno ranjen. Zeličeva rana pa je — smrtno nevarna. Ni še znano, kaj je hotel neznan zločinec.

Brat bivšega nemškega cesarja Viljema umrl. V gradu Hemmelmark pri Hamburgu je umrl in bil prejšnji teden pokopan brat bivšega nemškega cesarja princ Henrik Prusovski. Pokojni je bil 40 let eden od voditeljev nemške bojne mornarice, za časa svetovne vojne admiral in poveljnik nemških vojnih ladij, ki so čuvala nemško obalo. Pogreba se bivši cesar in brat Viljem ni udeležil osebno, ampak le po svojem zastopniku.

Grozna eksplozija. Dne 25. aprila se je pripetila v Nürnbergu na Nemškem v tovarni za svinčnike na nepojasnen način silna eksplozija. V dvorani, kjer se je pripetila nesreča, je bilo pri delu 31 žensk in 2 moška. Eksplozija je obžgala žrtve in so nekatere žive — zgorele. Druge ženske, na katerih je gorela obleka v plamenih, so skočile iz 3. nadstropja na dvorišče. Smrtnih žrtev je 8, 10 pa težko ranjenih. Nekatere delavke so bile tako obžgane, da jih sploh ni bilo mogoče po smrti spoznati.

Letalstvo v papeževi državi. Na ozemlju papeževe države pripravljajo pro-

stor za pristanek letal. Papeževa država je že posestnica dveh aerplanov.

Za las enak italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju. V New Yorku živi brivski pomočnik Fran Valentino, ki je za las podoben Mussoliniju. Ko so ga opozorili na enakost z voditeljem Italije, je to dejstvo tudi izkoristil. Za kinopredstave se je pustil filmati v ulogi Mussolinija, nastopal je v govorih kot vodja italijanskega fašizma in dajal radovednim časnikarjem razgovore za časopisje in je pri tem poslu veliko več zaslužil nego v brivnici. Ko je italijanski konzul v New Yorku zvedel za nastope brivca v tako dostojanstveni ulogi, je dal povelje, da si mora pustiti Valentino rasti mustače. Brivec se je uklonil zapovedi iz strahu pred maščevalnostjo fašistov.

Koliko izpuši močan kadilec cigaret v življenju? Močan pušač, ki pokadi dnevno 50 cigaret, izpuši na dan 3.5 m dolgo cigareto, ker je ta dolga 7 cm. V enem letu bi dosegla dolžino 1277 m in po preteku 50 let 64 km. Ker tehta dnevno 50 cigaret 70 gramov, izpuši močan kadilec na leto 2.5 kg in v 50 letih 125 kg. V 50 letih izkajane cigarete so 1 in polkrat težje nego močan pušač.

Z enim dragocenejših dijamantov izginil. Znani pariški zlatinar je izginil neznan kam z dijamantom, ki je cenjen na 9.600.000 Din. Kamen je bil last znane Parižanke Gandini, ki ima svojo vilo v bližini francoske prestolice in je dobro znana s francoskimi bogataši in plemenitaši. Gandini biva navadno v Nizzi in le nekaj mesecev pri Parizu. Pred 10 leti je podedovala od grofice Parabere razne dragocenosti in med njimi tudi zgorajni dijamant. Dragocenost tega dragulja tiči v tem, da dijamant v temi blišči kakor radij. O dijamantu se širijo govorice, da je vsak njegov lastnik končal nesrečno. Za bivanja Gandini v Nizzi je dala gospa shraniti dijamant pariškemu draguljarju. Ko se je vrnila v Pariz, so je povedali, da je zlatinar prodal svojo trgovino in se izselil bogzna kam. Vsi pariški detektivi so sedaj na nogah, da bi izsledili zlatinarja in dijamantno posebnost.

Kuharica podedovala graščino in posestvo. V Pichlu pri Welsu v Avstriji je umrla te dni graščakinja Ana Reichs edle plemenita Unkrechtsberg. Svojega imetja ni zapustila plemenitaškemu sorodnikom, ampak kuharici Jožefi Pühlinger, ki je kuhala 17 let. Zefka je podedovala grad in 75 oralov vzorne posesti.

Nevarna eksplozija granat. Pri mestu Strassburg na Nemškem leži vas Reinbach-Zell, ki je za časa vojne veliko trpela radi artilerijskega obstreljevanja. V gozdovih okoli vasi je izbruhnil te dni požar. Naenkrat so začele eksplodirati vsled vročine granate, katere so v dobi obstreljevanja padle v gozd in se niso razpočile. Vaščani so prestali nepopisen strah radi gozdnega požara in posebno še radi večurnega eksplodiranja granat.

Je že 16 let v ruskem ujetništvu. — Kmetski sin Janez Hutter iz Wagrajne na Solnogaškem je moral k vojakom k 59. pešpolku leta 1912. Dne 2. decem-

12. maja!

V Ptuj

12. maja!

Koncert Slov. pev. društva „Maribor“ ob 3. uri popoldne v društvenem domu. Nastopi med drugimi najboljša slovenska pevka gospa LOVŠETOVA.

Pevci in ljubitelji lepe pesmi. 12. maja na svidenje v Ptuj!

bra 1912 je bil ujet od Rusov. Od 1. 1917 ni bilo od Janeza nobenega sporočila več in radi tega je bil uradno proglašen za mrtvega. Sedaj naenkrat po 16 letih se je oglasil na svoje domače s pismom, v katerem jim sporoča ime vasi v Sibiriji, kjer se nahaja, a ne more domov radi pomanjkanja denarnih sredstev.

Želja zlatega kralja. Znani ameriški »zlati kralj« in milijarder Rockefeller ima letovišče v bližini New Yorka ob bregu reke Hudson v kraju Tarrytown. Nekaj časa se je bogataš pritoževal, ker mu zapira vas East View razgled iz njegove poletne palače. Pred nekaj dnevi se je izpolnila želja mu kralju njegova želja po daljšem in nemotenem razgledu. Rockefeller je od kupil celo vas za 700.000 dolarjev. Vse hiše in vsa poslopja je pustil po izpraznitvi takoj požgati. Do 1. majnika je bila zabrisana vsaka sled, da je sploh kedaj stala na onem mestu velika vas, v kateri je živelo več sto ljudi.

Amerika drvi zopet za zlato. V severni Alaski so odkrili nova zlata polja in sedaj drvijo cele množice v te kraje. Iskalci zlata se ne odpravljajo na iskanje v obljubljeni deželo s pomočjo pasjih sani ali k nogam, ampak jih pripelje na zaželjeno mesto letalo. Pred kratkemu so zadeli na zlato v Zedinjenih državah. Farmer je naletel na zlato žilo pri kopanju kanala. Pravico kopanja zlate rude je prodal za 60.000 dolarjev ali 3 in pol milijona Din.

Nehvaležnost. Junija lanskega leta si je ovil 69letno glavo v vencem slave berlinski fijaker Gustav Hartmann. Za pregel je v svojo staro kočijo fijakerskega krampa Grazmusa, sedel na kozla in se odpeljal iz Berlina v Pariz. Stari konj je vlekel svojega gospodarja v Pariz in nazaj. Izredna vožnja starega berlinskega fijakerja je bila razbobnana po časopisju celega sveta. Parižani so sprejeli slovesno Gustava in njegovega konja. Vse je lani govorilo in pisalo o podjetnem fijakerju, ki se je upal v modernem današnjem času v stari kočiji in s starim konjem iz Berlina v Pariz. Gustava so prekrstili Berlinčani po vrnitvi v »železnega Gustava«. Vožnja mu je spravila lepo premoženje, za koje si je kupil par avtomobilov-avtotakserjev. Za svojo fijakersko slavo in premoženje pa se stari železni Gustav ni izkazal hvaležnega, ampak je enostavno prodal kot bodoči zgodovinski starini kočijo in konja, ki sta ga proslavila po celem svetu!

Alkoholna prepoved na Japonskem. Japonska dobi alkoholno prepoved za vse, ki niso stari 25 let. Popolne alkoholne prepovedi po vzgledu Zedinjenih držav Severne Amerike Japonci nočejo uvesti, ker bi s tem le podžgali tihočapstvo. Poleg alkohola bo prepovedano kajenje duhana do 20. leta, ker je nikotin manj škodljiv kakor alkohol.

Kako hočejo odpraviti v Berlinu stanovanjsko bedo. V Berlinu so sklenili, da bodo pozidali 32.000 stanovanjskih hiš.

Žalostna statistika. Vsako leto se izvrši v Zedinjenih državah 9000 ubojev in roparskih umorov. Oblastem se po-

sreči, da zalotijo le 15 odstotkov zločincev.

Parnik se potopil. V noči v pondeljek 22. aprila je zadel ob skalo pri japonskem otoku Hokkaido japonski parnik »Toyschiki Maru« in se potopil. Utonilo je 114 potnikov, rešilo se jih le 69. Japonske vojne ladje so se trudile, da bi otele smrti več brodolomcev, pa so morale opustiti reševalno delo zaradi prehudega viharja. Največ potnikov je bilo delavcev, ki so se peljali v japonske oljnate rudnike v Kamčatko. Kapitan ladje, katerega so otele iz valov mornarji, se je ustrelil. Nesrečo je zakrivila snežena burja.

Ženska, 38 do 40 let stara, se dela kot gluhohepa, nosi kot grbasta, a je zdrava. Ne izda svojega imena, se potepa pri različnih posestnikih cele Slovenije, je delamržna in tujemu imetju ne-

varna. Kjer se bo pojavila, se prebivalstvo naproša, da jo takoj odda najbližnji orožniški postaji, katero pa se prosi, da o tem obvesti orožniško postajo Sv. Lenart v Slov. gor.

Dijaška kuhinja v Mariboru je v marcu prejela te-le podpore: dr. Danilo Komavli, odvetnik, 50 Din; profesor Ivan Bogovič 100 Din; Franc Škof, župnik pri Sv. Antonu, 50 Din; dr. Vinko Rapotec, odvetnik, poravnina, 50 D; Iv. Štuber pri Sv. Barbari zbral na sedmin 120 Din; Celjska posojilnica, podružnica Maribor, 500 Din; dr. Anton Hrovat, zdravnik v Ormožu, 50 Din; dr. Makso Šnuderl, odvetnik, 60 Din; dr. Vekoslav Kukovec, odvetnik, 100 Din; okrajni zastop Ormož 250 Din, okrajni zastop Ljutomer 100 Din; Neimenovan 250 Din; dr. Maks Vraber, kanonik, 50 Din; Posojilnica v Mariboru 8000 Din; Ivan Ašič, notar, dr. Ivo Sorli, notar, dr. Franjo Jankovič, zdravnik in dr. Karl Škapin, odvetnik, vsak po 20 Din; Lukovnjak Franc zbral na sedmini v Orehovicah 50 Din. Vsem darovalcem najlepša hvala!

Zanimivosti.

200 letnica v Prazi in pri nas.

V tem letu mine 200 let, kar je bil sv. Ivan Nepomuk proglašen za svetnika (1729). Kot spomin te 200letnice bode v Prazi v prvi polovici meseca majnika posvečena stolna cerkev sv. Vida na Hradčanih, ki je s kraljevim gradom vred prenovljena po načrtu arhitekta Slovenca prof. Jožefa Plečnik. V veličastni stolnici je še sedaj videti krasni grobni spomenik, kjer so v dragoceni rakvi shranjeni ostanki sv. Janeza Nepomučenega. Želeti je in je tudi skrajna potreba, da se velika cerkev sv. Janeza pri Marenbergu dostojno prenove do 200letnice njene postavitve (1735 do 1935).

Nekaj zgodovine: Leta 1729 je postavil premožni kmet Marko Gerold na svojem posestvu na vrhu hriba, Suhi vrh imenovanega, v čast sv. Janezu zaprt kapelo za sto ljudi. Ker je kmalu postala premajhna vsled vedno večjega števila romarjev, so jo podrli in namesto nje postavili sedanjo cerkev. 4. majnika 1735 jo je posvetil lavantinski škof grof Attems iz Št. Andraža; mudil se je tukaj dva dni, prvi dan je bilo posvečenje cerkve, drugi dan birma istotam, birmancev je bilo 2777. Isto leto je prišlo okoli 20.000 romarjev. Kakor so prihajali darovi, tako se je tudi cerkvena oprava spopolnjevala. Največji dobrotnik je bil marenberški samostan, brez njega bi se cerkev v tej velikosti ne bila nikoli postavila. Poleg sedanje cerkvene hiše je stala posebna duhovska hiša, cerkev je imela svoja posestva, v Marenbergu travnik in gozd, pri Mariboru vinograd. Odkup tega se je obrnil v dobro marenberškemu župniku. Leta 1756 so naročili iz Celovca štiri krasne bronaste zvonove, pripeljali so jih po Dravi, veliki je tehtal 2225 kg. Skladno zvonjenje je bilo predmet splošnega občudovanja in pohvale. Vojska je zvonove leta 1916 vzela. Pred leti je slovelo lepo petje v tej cerkvi. Nekdaj so se tukaj že na predvečer goda sv. Janeza zbirali v velikem številu romarji, Slovenci in Nemci. — Notranjščina cerkve je, kar vsak obis-

kovalec prizna, lepa, motijo le številni papirnati vencji, kar je pač kmečki okus. Če prideš zvečer 15. maja na hrib, se bodeš, vstopivši v cerkev, čudil, kako je osnažena in ovenčana, čudil se boš njeni prostornosti, dolgoti, širokosti, visokosti, njenim krepkim zidovom in lepi razsvetljavi. Dolgost njena znaša 40 m, širokost 16 m, notranja višina do stropa 10 m. Ima tri ladje in je, kakor rečeno, jako svetla. Tega žal v mnogih cerkvah ni, zlasti tam, kjer so slikana ali barvana okna. Zunanjščina je pa zelo zanemarjena, zlasti je oblika zvonikove strehe neprimerna, je to samo zasilna streha po požaru. Leta 1910 je kipar Ivan Cesar iz Mozirja prav lepo prenovil veliki oltar, ki je posnetek marmorja z bogatim pozlačenjem, med svetovno vojno so razni darovalci pripomogli, da se je naročilo iz Dunaja mnogo lepe cerkvene oprave. Drugo čaka na dobra verna srca. — Od leta 1913 do leta 1919 je bil Sv. Janez središče izobraževalnega dela.

*

Zlato v Mrtvem morju.

Francoski učenjak Jurij Claude zastopa mnenje, da vsebuje slana morska voda precej zlata. Pridelovanje zlata iz morske vode bi pa stalo več, nego bi bil vreden na ta način pridobljen zlati zaklad.

Claude je resnega mnenja, da je na svetu jezero — oziroma morje — ki je neizmerno bogato na raznih dragocinih tvarinah, kojih pridelava bi se izplačala in to predvsem zlata. To izredno jezero je Mrtvo morje v Sveti deželi, kojega vsebina soli je 40krat tako velika kakor v vseh drugih Oceanih na svetu.

Leta 1927 je opozoril Claude francoskega ministrskega predsednika Poincareja, naj bi zastavila Francija svoje moči, da si pridobi pokroviteljstvo nad Palestino, kojega imajo sedaj Angleži. Ako bi držali Francozi roko nad svetimi kraji, bi se lahko lotili dviganja zlatega zaklada iz Mrtvega morja, kjer je 20krat toliko zlata nego v vseh drugih morjih na svetu. V vsakem kubičnem metru vode iz Mrtvega morja je zlata za 24 Din. Okroglo vzeto znaša vsebina celega Mrtvega morja 130 kubičnih ki-